

Ezen lapok minden héten négyszer, u. m. kedden, csütörtökön, pént. és vasárnap jelennek meg. Előfizetési ár félévre Buda-pesten házhoz-hordással 5 ft., borítékban 6 ft., postán borítékban 6 ft. ez. p. A hirtetmények minden apróbetűs hasábjánál 5 (öt) ez. kr. fizetnek.

Csütörtök

520.

Januarius 7. 1847.

Előfizethető helyben a kiadóhivatalban, hatvani utca Horváth-házban 1831k szám alatt földszint, és minden királyi postahivatalnál. — Az ausztriai birodalomban s külföldre menendő példányokat csak a bécsi császári postahivatalnál rendelhetik meg.

BUDAPESTI HIRADÓ.

A lapjainkra még előfizetni kívánókat az ez iránt minél előbb teendő rendelkezésre bizodalmasan felszólítjuk, jelentvén egyszersmind, hogy teljes számu példányokkal még most szolgálhatunk.

TARTALOM. Magyarország és Erdély. Névváltoztatás. A tiszavölgyi további fejlődése. — A vámszövetség. Megyék: Közgylés Liptóban. Budapesti hírharang. A kisdudovó int. Morszban terj. egyesület. A pest-váci vasút-vonalon dec. 27-től jan. 3-ig bezárólag utazott személyek száma. Ausztria. Külföld. Nagybrí-tannia. Franciaország. Északamerika. Hivatalos és magánhirdetések.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

Ücs. kir. felsége Karl János vezetéknévénél, Károly-ra változtatását kegyelm. megengedni méltóztatott.

A W. Z. tudósítása szerint báró Jósik a Sámuel ujonan kinevezett erdélyországi kir. főkanclerár Bécsben f. hó 2-án tette le ily minőségben az udvarnál ücs. kir. felsége kezébe hivatal- esküjét. — Erre ő exellja közvetlenül gróf Dietrichstein főkamarástól mint a cs. k. első főudvarmester képviselőjétől ősi szokásos szertartással az erdélyi kir. udv. kancleráriába bevezetett, s ugyanott ezen kormányhatóság öszves személyzetének mint ezentuli főnöke ünnepélyesen bemutatott.

A TISZAVÖLGYI TOVÁBBI FEJLŐDÉSE. I. Mióta a tiszavölgyi társulat az év kezdetén megalakult 's azon igényekkel a közönség figyelmé 's részvéte körül, melyet érdemel, életbe lépett, nem késett a társulat jegyzőkönyveinek közrebecsátása által a közönség figyelmét kielégíteni 's az érdekelt szellemi ragaszkodását, az ország egyetemes méltánylátát 's pártfogását keresni.

A debreczeni nagygyűlés óta azonban maig, miután a társulat már némi szerény munkálati sikerre mutathat, alig jutott valami a közönség tudomására. Mert hisz azon időben a társulat csak elszánt akaratot érzett még magában, az idén már a tiszaszabályozási munkákat megkezdetni, de vajjon az idő viszonyosságai, az érdekelt kékedése 's a rendezés első nehézségei nem húsitandják-e meg a legjobb akaratot is? még kétes vala; az eredmények által kigunyolt biztatlanságok pedig a közönség elibe lépni nem akart, nem mert; miután a debreczeni nagygyűlés meghatalmazása ez ügyet a cselekvés mezejére tette át, hol azontul már csak eredményekről lehet és kell szólni.

Most, midőn a beállott tél megakasztá a további munkáltatást az időre, 's az első kezdet — bár parányi — eredményei előttünk állnak, fel vagyok hatalmazva a társulat eddigi munkálkodásait rövid kifejtésben a közönség elibe adni, mi hogy kellő összefüggésben történjék, szükségesnek látom a fejtegetés fonalat ott felfogni, hol az megszakadt, t. i. a nagygyűlés végzéseinél.

A debreczeni nagygyűlés rendeltetése vala a társulat belügyeit végkép rendezni 's megállapítani a belső műszerezés elveit. — Meg is kezdé ez irányban munkálkodását; de minél mélyebben becsátkozott annak részleteibe, annál inkább átlátta nehézségeit, miután semmi nyom nem mutatott ösvényt előtte. Hogy a tiszavölgyi társulat nem részvény-társaság, következésképp annak műszerezését ennek hasonlatában keresni nem lehet, mindenki belátta. Hogy egy központi testületnek kell annyi provinciális és helybeli érdek követelése ellenében tulsulyt engedni, világos volt mindenki előtt; azonban hogy ezen központi testület magas érdekföltölti állását soha ne feledje egy részről; de másfelől az egyesek érdekét mértéken túl háttérbe ne szoríthassa, ez ellen is garantáltak kell vala felállítani. Továbbá a végrehajtás biztosítékait csak a központi testület hatalmában kelle keresni, míg más részről annak felelőségében megnyugtati az érdekelték nagy tömegét. Végre, miután a tiszavölgyi társulat központi testülete által közvetlen nem munkálthat, hanem a vidéki osztályokban állítá fel működő orgánjait: olyféle rendezési szabályokról kelle gondoskodni, melyek által a központi testület a vidéki osztályokban kellő hatósággal ruháztassék fel, de ugy mégis, hogy a vidéki osztályok annyi tehetőségi körrel maradjanak ellátva, mely mellett fentartatván a részvét 's érdeklet, azok a megsemmisüléstől megóvassanak. Szóval a központ erélyes kormányozhatását kell vala a vidéki orgánok végrehajtási tehetőségével kellő arányba 's összefüggésbe hozni 's föltálatni a helyes vonalt. E vonalon tul megsemmisül a központ, mely intézkedések siker nélkül; azon innen megsemmisülnek a vidéki osztályok, mert tehetőségi kör nélkül nincs érdeklet a részvétre, nincs tápszer az élhetésre 's önkint feloszlanak.

Ezek voltak körülbelül fővonásokban a rendezési munka elemei. És hogy a tiszavölgyi társulat több valóban nagy-szerű 's merész föladatai közt még a rendezési kérdések helyes és tartós megoldatását is néhány nap alatt lehetők tartsa, ahoz vagy kevesebb belátás, vagy több elbizakodás kellett volna. Az idő pedig vajmi drága volt, mert az év legkedvezőbb és legszebb szakát hosszú tanácskozásokban elszalasztani 's ez által az idén munkáltatás lehetőségét kockára vetni, menthelen bün lett volna.

Ily körülmények közt azt tette a debreczeni nagygyűlés, mit neki legcélszerűbben tenni leheté, t. i. föltálatott néhány fölvetel, mind: a társulat egyetemének képviselő; — az évenkénti nagygyűlések; — rendezte a képviselő testület számát; — megerősítette a központi választmányt hatóságban 's kimondotta erre nézve a felelőség elvét 's at. A rendezés többi részleteit az időre bizta, midőn a társulat gyakorlati téren szerzett tapasztalatok után biztosabb mértéket állíthat fel az egybefüggés korlátira nézve. Addig pedig öszinte bizodalommal fordult ama férfiu felé, kinek a

társulat életét köszöni, és miután ő a teljehatalmat, mellyel a bizodalom legöszintébb nyilvánításai közt fölrüházott, el nem fogadta, sőt utbaigazítólág állását ezen ügy irányában kifejtette, a központi választmányt bizta meg a nagygyűlés azon rendezési szabályok ideiglenes felállítására, melyek nélkül a munka rendszerezett megindítása lehetetlen; buz-gón kívén ő nmigát, hogy az ily tehetőséggel felruházott központi választmánytól áldáshozó vezérletét ne tagadná meg. — Ez a debreczeni nagygyűlés eljárásának rövid története.

A debreczeni gyűlés után rögtön Sárospatakra gyűjté öszve gr. Széchenyi István ő nmiga a rendezési munka feles számban megszerelt központi választmány 's vizsgálata alá vétette a társulati rendezés minden részleteit, hogy azokból kiszemelje 's elintéztesse azon szabályokat, melyeknek a munka megindítását szükségképp megelőznök kell, mellözvén minden időhaladékokt szenvedhető kérdések megoldatását. — E munkálkodása közben a társulati ügyvitelnek három külön része tűnt föl, u. m.: a technikai, pénzügyi és beligazgatási ága a szabályoknak, miket a központi választmány különkülön vett vizsgálat alá. Ugyanis az ügyvitel technikai ágára nézve, miután az alkotó gyűlés egy igazgató főmérnök felelőségében helyezte a technikai egész személyzet eljárásának biztosítékait, az ideiglenes főmérnök által dolgoztatott ki egy hivatali utasítást, melyben a vidékeken működő vízmérnökök köre 's kötele-ségei foglaltatnak. Ezt átvizsgálva 's kimódosítva megállapította. — Továbbá, az idén teendő munkálatok pontjainak kiszemelésében azon elvet állítá fel, mi már a debreczeni nagygyűlés által is kimondatott, hogy t. i. a társulat rendelkezése alatt levő 400 ezer p. ft. tőkéből főleg a Tiszának azon pontjaira nyujtassék segély, hol a baj legnagyobb 's a teendő munka az egész anyafolyó bajainak orvoslására leginkább kihat; azontul nyujtassék ugyan segély oly pontokra is — még pedig a mellékfolyók vidékeit sem véve ki — hol a baj csupán helybeli, de nevezetes eredményt ígér; végre azon pontokra nézve, hol az illető érdekelt saját költségökön kívánának még az idén dolgoztatni, állapították meg a munkálati terv 's miben lehet, nyujtson a társulat azoknak is segédkezet. — Meghagyta ennelölgvást az ideiglenes főmérnöknek, hogy ezen elveket szem előtt tartva készítsen a munkáltatási pontokról részletes és kimerítő javaslatot. —

Mig ez elkészülheté 's a központi választmány kísérétében utazólombard-velencei építési főigazgató Pa l e o c a p a P é t e r a tiszaszabályozási tervekről véleményét beadhatá, figyelmét a központi választmány a társulati ügyvitel többi ágaira fordította 's különösen annak pénzügyi viszonyait illetőleg következő nézetek merültek fel:

A tiszavölgyi társulat kölcsön-pénzzel működik, határozatlan mennyiségű öszvegekre, sok millióra van szüksége, mit több éven keresztül befektet. E társulathoz tehát élet-föltétele az erős rendíthetlen hitel — Pénzereje most így áll: A társulathoz folyó évre van 400 ezer p. forint kölcsön-tőkéje; 100 ezer sóár-alapból segélye 's ő felsége által ajánlott 50 ezer p. forintja; öszvesen 550 ezer p. ft. tőkéje. — Ebből 150 ezer p. forint a központi választmány által a társulat központi pénztárában tartatni rendeltetett a végre, hogy ebből a társulat közköltségei, rögtön szükségelt előlegezések, költséges vízmunkálati gépek 's ollyszerű vízmunkálatok, melyek a birtokosok rovására nem háríthatók, földöz-tessenek; végre ez egyszersmind biztosító 's tartalék-pénztárul szolgáljon. A többi 400 ezer p. forint pedig az egyes társulatok számára kiadandó kölcsön alapja.

Az idén, noha megegyezett a társulat abban, hogy e kevéssé definiált állapotban, midőn még a szabályozási tervek rendszerére bizonyos megállapodásra nem jöhetett, miután a meghívott külföldi tekintély vizsgálatit és szemléjét be nem végezve véleményét sem mondhatott, a dolgok ily állásában munkálkodását most sok pontra ki nem terjeszti, hanem megelégszik azzal, ha egyikét főponton megkezdetik a munka; mind e mellett az eddig beadott kölcsönkövetelések kielégítésére a 400 ezer p. ft. tőke az idénre sem elég. Jövő évre pedig új 's nagyobb tőkéről kell gondoskodni.

És hogy a szükséges tőke megszerzettessék, két út állott a központi választmány előtt: a) vagy a kormány pártfogó szárnyai alá tőrekedni 's annak garantirozását megnyerni a szerzendő kölcsönre nézve; b) vagy megkísérteni azon utat, hol a társulat a kormány folytonos pártolása mellett ugyan-annak garantialis kegyét nélkülözze, hanem önjerején öll biztos és rendíthetlen hitelt állítson elő, mellyel fogva a milliók önkint gördüljenek a társulat rendelkezése alá, a nélkül, hogy a társulat saját körén kívül kiváló kedvezéseket keresne. — Az első út csalhatlanul kényelmesnek mutatkozék, de ha a központi választmány a közhaza irányában magas hivatását nem feleli, ez ösvényre nem léphet vala, csak utolsó esetben, midőn t. i. a másik önállót ut sikert egyáltalában nem mutat. — Ez okból már a debreczeni nagygyűlés, midőn neki a megkívántató tőkére nézve ajánlat tétettek, de ezen ajánlathoz a kormány garantirozása föltételül kötötték, kimondotta, hogy annak, ha csak lehetséges, nélkülözését ohajtaná; egyébiránt az egész ügyet a központi választmány belátására bizta.

Sok tekintet állt a központi választmány véleményében a mellett, hogy a garantialis utat, mennyire lehet, mellözze.

Mert már csak elvileg is mi nagy nyereség lett vala hazánkra egy vállalat ellátása külföldi kölcsönrel, hol a kormány vesszi a risicót magára? Azt tudjuk, hogy a kormány hiteltel bir; mi azt akarók tudni: magyarhoni társulat mint magántársulat képes-e erős hitelt előállítani a külföld irányában? Továbbá, nem is tartotta a központi választmány igen ohaj-tandónak, hogy Magyarhoni a fizetni kötelezeteknek hātulsó ajló nyitassék a kormány garantirozásában. A helyett tehát, hogy ez utra térjen, inkább vizsgálat alá vette a viz-szabályozási pénzbefektetésnek minden törvényes biztosítékait 's megkísérlette belügyeit ugy rendezni a befektetés tekinté-tében, hogy az szigorral kezelve pontos fizetést 's ez által erős hitelt állítson elő, miből aztán önkint következendik a tőke könnyebb megszerzése is.

E czélból vizsgálat alá vette a vizszabályozásról szóló törvényeket 's azokból következő elveket vont ki: a) A viz-szabályozási költségeket a törvény kiválólag birtokra fek-tette. Ez tehát mint nem személyes, de fundalis teher, sem ösiség, sem egyéb birtoklasi változás által nem érintetik. Sőt mivel a vizszabályozás 's ez általi kiszáritás és árvizektől megmentés által a birtoknak új, addig nem létezett becs adatik, az e czélra törvény útján kiszabott költségek még csöd esetében is teljesen biztosítottak 's egészen különvalva tárgyalandók a csödtömegtől. Ez világos abból is, mert es-sék például valamely csödtömeghez tartozó birtok a viz-szabályozás körébe, az ezen birtokra kivettelt költség törvény szerint megvételük ép ugy ezen, mint a többi érdekelt birtok-on. Ez tehát, mint a közdó, kiváltságos teher. b) Miután a törvény azt mondja: „ha pedig az érdekelt valamelyike az előleges kivétel szerint többet fizetett volna, mint a meny-nyi a munka bevégezte után kifejtett haszon arányában őt illetné, — ez törvényes uton egyenlítették ki.“ Ebből világos, hogy a törvény előleges költségvetést 's előleges fizetést rendelt a vizszabályozási költségekre nézve. Végre c) A törvényből még az is világos, hogy az előleges fizetésben azon elvet mondotta ki egyszersmind, hogy a viz-szabályozási költségek fejében adandó kölcsön hypothekája nem egyedül a viz alatti még megmentendő föld, hanem minden birtok, mi azzal kapcsolatban van. Mert például hogyan is lehetne valamely mocsár-kiszáritás költségét előlegesen megvenni a viz alatti tén egészen értéknélküli földön, ha azt elő-legesen a tulajdonos más birtokán is nem lehetne megvétel-ni? e nélkül nem lenne a törvény által rendelt előleges fizetésnek értelme. A törvények ily állásában természetes, hogy a központi választmány elég biztosítékot talál, 's nem lehet a költségek megvételére nézve más akadályt még képzelni, mint mely a bíróságok lassu 's hanyag eljárásában 's ebből keletkezhető hosszadalmas pörben fenyegethetné, mire fájdalom! annyi példa.

Azért, hogy e veszélynek se tegye ki a központi választ-mány a társulat hitelét, oly eljárási rendszert állított fel, mely mellett mindezen kétség 's akadályok teljesen lehet-lenné válnak. Kimondotta ugyanis elv gyanánt, hogy:

Senmi szabályozási munka nem kezdetik meg, mig a költségvetés törvényesabla uton teljesen tisztaiba nem hozatik 's a szabályozásra megkívántató öszveg valósággal be nem fizetetik.

A befizetés azonban az illető birtokos által tetszése sze-rint vagy készpénzben történhetik, vagy a társulat által készí-telt szerződvényekben, melyekben a fizetési föltételek a szerint lesznek szabályozva, mint a társulat a kölcsönt időn-kint kiadja 's mellyek mellett hitelt teljesen biztosítja. (Foly-tatása köv.) Pesten, dec. hó végén 1846. Kovács Lajos, központi igazgató.

A Pester Zeitung minap a vámkérdésről egy felette ér-dekes czikket közölt, melyet ragaszkodva e tárgyban elő-adott nézetinkhez, mi is igyekszünk olvasóink elibe terjeszteni.

A VÁMSZÖVETSÉG. (Harmadik czikk.) Már huzamos ideje, mióta utolsó cikkünk megjelent, de fölvetett kérdé-seink 's tett indítványaink közül egy sem vétettett figyelembe. A Hetilap f. évi jul. 7ei 54. számában Kossuth alaptalan késvételeit, mellyeket már akkor megczáfoltunk, késvébbé szelleműs 's ékesszóló modorban ismétli, tisztelt ellenfelünk, a Pesti Hirlap pedig, jul. 12ei 708. számában csupán a mel-lékkérdések egyikét érinti, vajjon t. i. az elörlendő har-minczadi illetékekért a rendeknek a királyt föltétlesen vagy föltétlenül kell-e kártalanítani 's menyiben tartozik a har-minczad-tarifa egyes tételeinek meghatározása az ő törvény-hozói jogaik körébe, oly kérdést, mely — mikint megmu-tattuk — minden alkotmányos fontossága mellett is, ama, mindenesetre kétségbevonhatlan két tény ellenében, misze-rint a harminczadi díjak megszüntetése esetében a status szükségéit más uton kell fedezni, és hogy az új tarifát a ke-reskedési tekintetben akkor Magyarországtól vámsorompók által már el nem választott Ausztria és külföld között a kö-zös fejedelem csupán magyar és nem magyar törvényes tanácsnokainak kihallgatásával állapíthatja meg —, a jelen tárgyalásra nézve csekély nyomattékkal bir. Mi tehát azon vesély nélkül, hogy e mezőn a legújabb publicistai jelenetek csekély figyelembevételéről ujjolag vádoltathatnánk, folytat-hatjuk a minden jobb érzésűek által annyira ohajtott köz-benső vámvonal megszüntetése elleneinek második cikkünkben megkezdett ábrázolását, főleg miután erős szándokunk használni az alkalmat, ha kínálkozik a Hirlap és Hetilap fen-említett észrevételeire is adni feleleteket. Ama cikkünkben

borít-
hogy
e Ca-
rosz
nagy

molera
k el-
anban
osság
adban
an is
idén
nyo-
nyo-
*) ró-
Mos-
átszik
t há-

mél-
avise-
egy
n vé-
ezérek
ag vi-
30 és
ényes
boro-
k.

keszti
em)

tján a
lőnben
rés-
ittattak
47. évi
ujra át
1847.
ladatni
z alább
árgyak,
annál-
kevo-
egyek
redulak
eseiben
radnak.

A lejárati idő 1847-ik évi július 9-ke.

a p.
1834ki
296 ft.
darabja
Nagy-
szvény
652

a kérdéses rendszabály elleneit két osztályba soroltuk, az egyiket az ellenzék részére állítva, mely igen sokat, a másikat pedig, egyébként conservatív színezettel, mely igen keveset kíván 's ohajt, 's ez utolsó volt az, melyről szólhatni akkor fentartottuk magunknak*). Ennek tagjai közt igen sokan vannak, kik épen semmit sem kívánnak! Egészen leplezetlenül, habár különféle indokoknál fogva, közönyösségből, kétségbeesés lemondásból, vagy nagyobb bajoktól félelemből, megegyeznek ők a jelen vámrendszerben, legfőbb ittott némely tulajdonosok vármérsékletét, a következtelen tarifa javítását, nagyobb egységet az egészen átvonuló eszmében 's tudományosabb szövegezést 's egy tulajdonképeni vámtörvény átalakítását ohajváln. Okaik, mint gondoljuk, következők: a jelen vámtörvények 's vámtarifa most már mintegy 60 év óta fenállanak, mint minden adónál is, a kölcsönös kiegyenlítés már régben be van végezve. A földirtok most épen olly becses bir, a fuvarbér 's becsületes kereskedői nyereség épen annyira emelkedett, mennyi a közbenső-vámvonal által rájuk rótt tehernek megfelel. Egy illy adózás rögtöni megszüntetése nem volna egyéb, mint minden fenálló viszonyok felforgatása, mint az egyik vagyon becsének emelése, a másiknak leszállítása. Ha ez adózás kárpótlás nélkül töröltenék el, a kincstár szenved fogyatkozást, ha más direct vagy indirect adóval fölszeréltetik, ugy azok szenvednek, kik az utolsó által legközelebb érintetnek. Végre az eddigi publicistai fejtegetések a kormányt ugy mint az ellenzék pártja részéről eléggé kimutatták, mily sokat föltételez az átalakítás; t. i. a kivált-kimutatások megadóztatását, a dohánygyártás és kereskedés országos kezelését vagy épen dohány-monopoliumot! Mint lehetne illy rendszabályokat kivinni, 's nem volnának-e azok súlyosabbak mint az egész közbenső vámvonal 's minden mi azzal összefügg?

Igy beszélnek bizonyára sokan, 's pedig koránsem legműveletlenebbjei nemzetünknek, 's ki tudja, nincsenek-e a kormány hivatalnokai közt is sokan, kik hasonlóan gondolkoznak. Nincs kényelmesebb dolog, mint semmit nem változtatni 's mindent hagyományos kerékvágásban hagyni, kivált olly időkben, midőn a kormány, 's organumainak lépései inkább gáncsra mint elismerésre kénytelenek számolni, 's olly rendi alkotmányos országban, hol az utat csupán az ösvénytalálók — hogy Cooper kifejezésével éljék — tulajdonyom jellemzősége 's értelmessége hatalma által építhet meg. Azért, ha itt fellépünk, 's e vélemény ellen küzdünk; ha a közbenső vámvonal eltörlését — az ellenzék néhány jobb gondolkozású férfival egészen megegyezve — egyedül tiszteletre méltó alkotmányunk alapján 's köztünk és a császárság többi népei közt köteendő szabad egyezkedés útján ohajváln; ha semmitsem hallgatunk el, semmit nem palástolunk, hanem a dolog állását, a törvényes okokat, az ellenlévelényeket 's a tényleges nehézségeket alaposan és östökéletesen előadjuk, mint tudunkra előtűnk még senki sem tevő: hiedelmünk szerint nagyobb elismerést érdemeltünk volna, mint a Hetilap azon nyomorult vadjja, hogy „a tömeg tudatlanságára számoltunk,“ hogy „büntetésreméltó ámitásokat“ engedünk magunknak. De mellőzzünk mindent, mi a személyeket illeti, 's lássunk szorosan a dologhoz.

A status quo említett férfai bizonyításukban mindekelőt ott csalódnak, ha azt hiszik, hogy valamely rossz intézkedés és szerkezet az idő múlta által jóvá lesz. Igaz, adóalkotmányunk hiányai, melyekkel a közbenső vámvonal olly szorosan összefügg, századok folytával némileg consolidáltak magokat. A kiváltságos birtok (különben egyenlő körülmények közt) a nemesnél épen annyival ér kevesebbet, mennyinek jövedelmét a földre vetelt adó fedezésére kell fordítani, és a nagyobb érték, mellyel nálunk a nemesi 's hozzá hasonló földirtok, adómentességénél fogva a szomszéd tartományok birtokává összehasonlítva birna, azáltal egyenlített ki, hogy terményei a legnevezetesebb piacokra nem bocsátatnak be előbb, míg bizonyos adót (közbenső vámot) nem fizetnek, mi adómentességük hatását nagy részben ismét megszünteti. Ezen, a tényleges viszonyoknak megfelelő értékekért, Lajtán innen és túl vétetnek 's adatnak el a jószágok, és senki sem terhelhetik nagyob mértékben, mint az előbb kiszámítani 's nyeredő hasznával összehasonlítani tudta. Tehát, mint mondók, a magánosok egymásközti kölcsönös viszonyában senki sem szenved rövidséget, senkinek nincs panaszra oka. De ki a jelen állapot által szenved, az nem más, mint a magánbirtokosok öszvesége, az egyetem, 's ezenfelül a nemzet történeti 's eszményi egysége, a status és minden előhaladás, Magyarország 's Ausztriának jövője, minden csiráiban. Épen ugy van ez, miutha valaki magát szándékosan megsebezze, vagy kapott sebet vonakodnék gyógyítani. Ki ellen panaszodhatik ő, és a magára vállalt, de megsértése által lehetlenné vált, vagy teljesítésében akadályozott jogkötelezettség különös eseteit kivéve, — ki panaszodhatik elle ne? És ő mégis kárt szenvedett, és senki sem fogja dicsérni, hogy jól cselekvék. A földirtok nagy részének sőt bizonyos értelemben mondhatnók, a gazdagoknak adómentessége a szegények megadóztatása ellenében, maradandó jogegyenlőtlenséget képez, a lakosság legkülönbözőbb osztályi közt a feszültséget táplálja, az adózó sokaság szegénységét állandósítja, a nála tartós, és tetemes pénzeszközökkel gyámoltott földművelést örökre meghusit, a statusnak nem nyújt módot az ország jövedelmeit olly mértékre emelni, mint azt a növekedő szükségek, 's tekintetbevétele azon közhaznu intézete 's vállalatoknak, mellyek

*) Meglehet, hogy az illyen kezve set ohajtok között lehetnek conservatív színezetűek, de azért azt hisszük, hogy a magyar conservatívek többsége, sem igen keveset, sem igen sokat nem ohajt, hanem épen annyit, mennyire a hazának szüksége van, és a mennyi kivihető. — Szerk.

más helyeken a nemzet 's kormányától erednek, olly parancsolólag kívánják. A közbenső-vámvonal köztünk 's velünk elválhatlanul összekapcsolt szomszédaink közt ellenséges hangulatot ébreszt 's tart fen; a közbensővám ugy tekintve mint adó, nem igazságos, mert a kiváltságos birtokost, ki jövedelmétől egyenes adót fizetett, sokkal erősebben nyomja mint a kiváltságost, ki termékeitől még semmit sem adózott; beszédetése a hivatalok 's örintézetek költségei miatt a bevett öszveg nagy részét elnyeli; a fizetnartozókra nézve nagy idővesztés, háborgatás és költséggel van összekötve, de a vámot fizetni nemkötelest is terheli, miután a motozásnak kivétel nélkül mindenki alá van vetve, habár vámolható tárgyakat nem visz is magával; és miután végre a határon átkelő portékák mennyisége szerint fizetendő, 's így az áruhoz 's nem azon tiszta nyereséghez van szabva, mellyet a tulajdonos portékája eladásából huz, tehát mint a tized, kilenced 's minden hasonló adó, melly a nyers jövedelmet rója meg, közártalmunk tekinthető. Mivel ugyanis közönségesen, minél nagyobb mennyiség természetik, annál kisebb nyereséggel kell megelégedni, a vámdíj pedig épen a mennyiség arányában növekszik, tehát nem sokára eléretik azon határ, hol a nyereséget a vámadó felülhaladja. Vegyük példaul, hogy valaki bizonyos területű földjéről 300 fnt beruházás mellett 100 mérő búzát Bruckba a Lajtán szállíthatna akkor, midőn egy mérő 3¹/₂ f on áll; árujától mintegy 21¹/₂ f. közbensővámot kellend fizetnie, ugy hogy 21¹/₂ fnyi még elég tetemes nyeresége marad fen. Tegyük fel, hogy ugyanazon földön 332 f befektetéssel 110 mérő volna képes természetik, akkor ezert 23¹/₂ fnyi közbensővámot kell fizetnie, 's így csak 29¹/₂ fnyi nyeresége marad fen, tehát kevesebb, mint előbb 100 mérőtől kapott volt. Ha a közbenső-vám helyett egyenes telekadó lenne behozva, ugy a tulajdonos ugyanannyit fizetne, akár 110, akár csak 100 mérőt természetik is földjén, tehát az itt felhozott példa első esetében 32¹/₂ f tiszta nyeresége lenne, mi elég jutalom nagyob kiadásért 's valódi nemzetgazdasági haszon az egész országra nézve.

Ily körülmények közt tehát a közbenső-vámok és közbenső-vámvonal megszüntetése hasznos lenne nemcsak a vámtörvényeknek, hanem az egész nemzetnek 's most csak arról van szó, mily móddal, 's millyen áron kelljen e hasznot megvásárolni; mert a „birtokviszonyok felforgatását,“ a „lakosság más osztályának rövidségét,“ a „kir. kincstár károsodását,“ „uj nyomasztóbb terhek felrovását“ mi olly kevéssé akarjuk mint nézeteink ellenei.

A közbenső-vámvonal eltörlése, és termékeinknek az ausztriai piacokra szabadon bocsátása által mi magyarok kétségkívül nyerünk 's birtokunk becsben emelkedendik; de ez esemény magában véve épen nem volna valami sajnos felforgatás akár ránk, akár a szomszéd tartományokra nézve. Minél többet veszünk be, annál többet vásárolunk, az ausztriai iparnak annál jövedelmesb vásárt nyújtandunk, 's az ausztriai birodalom mint egy nagy egész tekintve, hatalom 's befolyásban azon mértékben nyer, a mint egyes alktrészei 's főleg Magyarország mint legfontosabb része, erősödik, 's jólétben gyarapodik. Mi jogosít tehát bárkit is felforgatásról szólni? Azonban most jönnek az ellenfelek, egy mindenesetre megzafolhatlan védőkkel: mezőgazdasági termékeink szabad behoztatása, az ausztriai piacokon, a nyersanyagok árát, annyival, mennyit a közbenső vámvonal tett: sőt — a megfakartott idővesztéséget, nemkülönben a két közbenső-vonal melletti vesződéséget is tekintetbe vévén — még azonfelül is tetemesen leszállítandja. Az ausztriai földirtokosok tehát áruikkól kevesebb hasznot huzandnak, birtokuk becsének esökkenni kell, és mivel az ő adók, eddigi egyremásra vett hasznukhoz vannak mérve 's elég magasak, talán ezeket sem fogják birhatni. És így a mit Magyarország nyer, az örökös tartományok elvesztik, 's az öszves birodalom semmivel sem lett gazdagabb. Ebbe a császár és király mint mindkét tartomány közös fejedelme teljességgel nem egyezhetik belé. Továbbá ez ellenfelek egy, amár nem nagy része, azt fogja mondani: ki fogna vajjon Magyarországon a rendszabályból a legnagyobb hasznot húzni? a szegény, azaz röviden a z a d ó z ó földirtokos? bizonyára nem, hanem csak a gazdag, nagy 's kiváltságolt, ki maga anyyi terméket állít ki, hogy szükségéin felül még sok marad neki a kivételre. A lakosok különböző osztályai közt, a vagyon- 's jogegyenlőtlenség tehát még kirívóbb 's megmérhellenőbb lenne, és ez valóban nem szerencse az országra nézve!

Mit feleljünk illy beszédre? — Semmit mást, mint hogy a közbenső-vámvonal mint magában álló rendszabály eltörlését, összeköttetés nélkül más rendszabályokkal, mi is már régóta közártalmunk, igazságtalan, sőt kivihellen- és lehetlennék tartottuk, de azt is kimondjuk, hogy mi illy orvosló rendszabályokat ismerünk 's javasolni bátorodunk. Ezek legfőbbikeül a földadónak az eddigelő tehermentes nemesi 's hozzá törvényszerűleg hasonló birtokokra kiterjesztését állítottuk fel. Ezáltal a szomszéd tartományok földirtokosainak minden nehézsége és minden szomorú eredmények mellőzvék, mellyektől Magyarország belső egyensúlyára nézve tartani lehetne. De így halljuk ellenfeleinket, kikkel most dolgnak van, 's pedig most sokkal nagyobb számban mint az imént felkiáltani: Hát illy megadóztatás vajjon nem felforgatás-e, azon egy különbséggel, hogy előbb magyarok 's ausztriaiak, most pedig csupán magyarok és magyarok közülről van szó? Erre bizonyosan teljes joggal így felelünk: nem, itt semmi felforgatásról nincs szó, hanem általában egy ajándékról, melly a gazdagoknak, kik különben is sokkal birnak, csekélyebb, a szegényeknek pedig, kiknek többre van szükségük, nagyobb mértékben fog juttatni. A közbenső vámvonal nagy hasznait a kiváltságolt földirtokos csekély, vagy mindenesetre annak becsénél, a mit kapott, kevesebbet érő pótlékért, a nem kiváltságolt pedig

ingyen nyerendi; mert hogy az egyenes föld-adó a közbenső vámnál sokkal okszerűbb intézkedés, már előbb megmutattuk. (Folytatjuk.)

Megyék

LIPTÓBOL, L. Sz. - Miklós, dec. 19. Borura derü és viszont. Így váltják fel egymást a fizikai és politikai élet perczei. Dec. 13-én Liptó kk. és rdeei ezévi befejező közgyűlésre összejűlvén, elnököl első alispán ur, üdvözölő beszéde után, azt azon indítványával nyitá meg, hogy, miután az isteni gondviselés a fenséges nádorunk súlyos betegsége miatt mélyen aggódo magyarokat megvigasztalni 's az országról e fenyegető csapást eltávolítván, annak honok szellemi és anyagi boldogítására szentelt napjait meghosszabbítani kegyeskedett, mi eziránti legöszintébb örömmel külföldi felirásban ő os. kir. főherczegsége előtt nyilvánítsuk. Ez közakarattal elfogadtatván, fűlvétellett e közgyűlésnek főtagya, t. i. a jövő évben törvényszékeken bíraskodni fogott ülnökök választása. E választásnak titkos szavazás útján kellene történni, azonban a jelen szavazás is olly nyíltan ment végehez, hogy mindenki megtudta, ki rá voksolt. A köznemességnek, melly általában már ezédulákkal jelent meg, egy része ollyakkal volt ellátva, hogy azokon három lelkész és ugyanannyi táblabírókon kívül más senki sem volt feljegyezve; ez még a szavazás előtt köztudomásra jutott, és annál nagyobb ingerültséget szűlt, minthogy egyik lelkész, kinek neve ugyanazon ezédulákon látható volt, szüntelen a köznemesség körül forogván, azzal az új választást sürgette. Azonban többen a multévi ülnököknek általános megerősítését hathatósan kívánva, indulatos vita kezdte támadni, miglen az elnököl alispán a többségnek engedve, az ujonani választást határozatul ki nem mondta, a szavazatok beszédére másodalispán elnöksége alatt választmányt nevezvén, melly tiszint e részben hozott szabályos határozatunk értelmében fel is eskettetett. Félóránál több mult, míg a választmány munkához fogott. Mire fordítottat e szűnidő, elhallgatjuk. A clerussali feszültség eredményeit már is érezhetni, de egykét egyén tettét az egész testületre róni kissé túlszigor; azért erős azon hitünk, miszerint az igaz ügy és a közjó győzend a nehezeltő szíven, és a kitört feszültség eredményei helyett visszaálland újra az üdhozó bizalom. E tudó:ítás hosszabb, de szükséges, hogy a ténynek hü előadása által az elferdítéstől mindenkép megmentessék 's az egyetértés annál inkább visszaállítassék, miután újabb alkalmat nyertünk gyakorlatilag meggyőződhetni, hogy eddigi választási rendszerünknek kártékony 's a véletlentől ollyannyira függő kinövései gyökeresen orvosoltassanak, 's a valódi közakarattal eldöntő befolyása kellőleg biztosítottassék. — Az inség elhárításáról tanácskozások, mellyek e közgyűlésen az ez ügyben kiküldött választmány jelentése nyomán keletkeztek, két egész napot húztak ki. Az inség létezésén 's az inségek kedőkön segíts kötelességén senki sem kételkedett, csak a segedelmezés módja iránt különböztek a vélemények. A választmány tekintetbe vévén Liptómege öszves körülményeit, nevezetesen hogy a lakosságnak legalább egy nyolczada tavasz megnyíltával alföldre vándorol munkakeresést végett; egy nyolczada a fávai kereskedés mellett nyer keresetet, ide számítva a tejelést is, melly itt nyáron nem utolsó élelmi czikk, — éhhaláltól megmentésünkre 40 ezer pftot szükségesnek talált; 30 ezeret a főséges kincstáról kölcsön fejében szorgalmazni, 10 ezeret pedig a megyebeli nemessegre, tisztessékre és nemtelen vagyonosbakra rovatni javasolván. A kölcsönkérésben is könnyen megegyeztek a megyei kk. és rrk, de a nemesség 's a fenérintett tisztességek és vagyonosabbak által adandó 10 ezer pftnyi segedelemre nézve folyt a vita. Miután t. i. a választmány jelenté, hogy a földesurakhoz intézett fűlszólítása a segedelmezési önkintes ajánlatokra nézve nagyobbbrést sikernélküli volt, mert csak néhány nyilatkozott egyenesen oda, hogy jobbagyait ő el látandja, Sz. Iv. K. az inségben-segítés iránt lángoló szíve erdelmeinek kiömlésével kötelező határozatul kívánt; Th. P. pedig ellene nyilatkozott a kötelező határozatul, mert nemességre az országgyűlésen, az adózókra a nmltu magy. kir. helyt. tanács tudtán és beleyezésén kívül semminemű új teher nem rovatatik; ő az inségben csak szabad ajánlatok útján akar segíteni, mellyek képtelére ő maga részéről kész, 's uradalmától is, mellyet képviselet, már ez iránt felszólította lön. Fűlszólaltak többen, majd e, majd ama véleményt pártolva, míg végre azon elv: „szükség törvényt bont“ győzött, és végzűsül a kötelező határozatul kimondatott. E szerint ns Liptómege rdeei az inség elhárítására 10 ezer pftnyi öszzeget, minden innen jövedőre vonható következtetés nélkül, magok és a megyebeli tisztességek és tehetős lakosok részéről következő feltételek mellett ajánlanak: a nemességre nézve az eddigi felosztás ez esetre is alkalmaztatik, de ugy, hogy olly egyének, kik 20 pozs. m. vetéssel, vagy pedig 40 pftnyi öszzeirt készpénzbeli jövedelemmel ellátva nincsenek, a rovatásból kihagyassanak; a nemnemes tehetős megyebeli lakosok, jelesül az első és második osztályu kereskedők, kalmárok és mesterek, kik e segedelemhezjárulása vagyonok bátorosagítása szempontjából vonattak, miután a nemesi terhek fejében történt felosztásokban nem foglaltatnak, pótlólagos öszzeirtatása és rovatása lételessék meg, ugy hogy az első osztálybeliek 4, a 2dik oszt. beliek 2 fttal járuljanak kötelezőleg az érintett sommához; ez által azonban a megye rdeei a tehetős közbirtokosok és lakosoknak az adakozásban semmi korlátokat szabni nem szándékozáván, az illetményeiken túl adakozók magyellekűségét már előre unneplényesen elismerik. Az így ajánlott 10 ezer pft jövévi febr. Skaig beszédendő lézsen, 's ki addig a rá kivetendő öszzeget le nem rója, azon az szóbeli per után fog megvétetni. A segedelmezési öszzeget egy harmada a megyében létező koldusokra, testi fogyatkozások miatt önmagokat, avagy sok gyermekekkel terhelve azokat éltartani nem képesekre, tehát valódi szegényekre fog fordítani, ugy,

hogy mindegyikük összege mindnyolc részre és szűk, hogy az így a szegényeinek legyen, hol a kedők, fűlszólítottatni rberi közgyűlés nyilatkozván kötelette. E táman is szűk, mert plébs je gyilkosok k mélyeink és felséges kincset, azok él eszközlésével első alispán tanácskozás nem háritatit hitünk szerin gyűlészer, sendő. A kán évekbeni nemesi, itt fenállnak termést is, szeszre feldol és tavaszra adatik a trágya, burgonya, sohasem sík föld zsirját, őszinek kellő hetik jó tavas de olly megban, hogy am commassatió uraságok a f hogy attóli honatyók fig a dohánygy a felséges kifikák a dohány eredménye a magyarok lán vezetend pány egy el határozatba a müpar kiförje, egész dalmunk elogyártást az gyeskedék; val a dohány jelöltévkén István köny országgyűlés gyűlésen szű

BUDAPE

váltó iv is, kony növegy megütözve évbén rendkényeknek lóban szomodivatól függ a néhány na — Mult év vannál több januárban e nemzeti szin codonozor d után a német majd Ernann kifárasztotta denben első aztán majd egy nagy baltolvaj n azóta bizonytonos szomjókora bünt mellyben az mét falujában azért kész a nak megtérni hagyni. A s kedünk, hokül teljesítéren egy a kocsisok eg ez rajtnk

*) No es napján, mik jelen! És ug emelkedett e és bizony Már most es minek már e

hogymintegyik naponként 3 p.krt kapjon, kik is haladék nélkül összeírják; többi két harmadával országunk a megye mindnégy járásában bérbefogadott munkásokkal, czél-szerű és szigorú felügyelet mellett kijavíthatni rendeltettek, hogy az ily foglalatokodtatás által kérdemelheto napibérrel a szegényeinket fenyegető inség minél sikeresebben elhárítva legyen, hol a házatlan zsellérekre, mint leginkább inségeskedőkre, főligyelem fordítandó. Mindezen intézkedésekről tudósíttatni rendeltetett főispánunk 6 mltga is, mint ki octoberi közgyűlésünk alkalmával az inség enyhítésére késznek nyilatkozván, a teendő intézkedések közlését magának kikötötte. E tanácskozások közt a választmányi jelentés nyomán is szóba hozott a katonaság szüksége e megyében, mert plebs fejuna neseit timere, és már ugyis több rablás és gyilkolások követettek el. Két század fog tehát kéretni személyeink és vagyonunk biztosítására azon felét alatt, ha a felséges kincstár, tekintve legnagyobb körülményeket, azok élemezését maga kegyesen viselendi; minek ki-cszközlésével a megye erdei határtalan bizodaluknál fogva első alispánjokat ruházzák föl. Ezen eredményétől a kétnapi tanácskozásnak bizton várhatni, hogy a jelen inség, ha nem hártatik is egészen el, legalább enyhíthetik. Azonban, hitünk szerint mindez csak ideiglenes, nem pedig gyökeres gyógyszer, mely az inség okainak megszüntetésében keresendő. A kárpátvidéki jelen, és mitől mindig tarthatni, jövő évekbeni inségnek főoka a rozsz földművelési rendszer, és egy másik, nem kisebb, azon roppant pályínkaházak, melyek itt fenállnak és még folyvást építetnek, hogy azon kevés termést is, mely embereket táplálására most olly szükséges, szeszre feldolgozzák. A kárpátvidéki jobbágyföld ugar, őszi és tavaszra van osztályozva. Az ugarba első tavasszal kihordatik a trágya és a betrágyázott föld beültetetik burgonyával, burgonya után pedig az iteni földművelő vet őszi, mely sohasem sikerül, mert a burgonya nagyrészt már kiszitta a föld zsírját, e mellett későn szedetvén ki, nem engedi az őszenek kellő időben elvetését; a rozsz őszi-re nem következhetik jó tavaszi sem. Ezt a kárpátvidéki földművelő átlátja, de olly megrögzött a népgazdálkodási rendszer megtartásában, hogy annak megváltoztatására kényseríttetnie kell; ő a commassatiónak ellensége; a jó példát, melyet némely földes uraságok a földművelésben adnak, csak azért nem követi, hogy attól idegenkedését bebizonyítsa. Ez megérdemli a honatyák figyelmét. — A közgyűlés ötödik napján Sz. Iv. K. a dohányügyet pendíté meg, és bővebben előadván, mikép a felséges kincstár részéről közelebb megnyitott dohánytrafikák a dohánytermesztés, és az utóbbi időkben olly szép eredményre virágzásnak indult szivarjártás elfojtására a magyarok előtt annyira gyűlöletes monopolium behozatalára vezetendhetnek, felirást indítványozott, mely is — csupán egy ellenszót nyilatkozván — olly értelemben ment határozatba, miszerint a nmltgu magy. kir. helyt. tanács, mint a műipar kifejlődésének a nemzeti jólét gyarapodásának őrije, egész alázattal megkéressék, hogy e részbeni aggodalmunk eloszlását kieszközleni a dohánytermesztést és gyártást az őt fenyegető hanyatlástól sikeresen megőni kegyeskedjék; a körülményeknek kedvezőbbre nem fordultával a dohányügy most már országgyűlési utasítások tárgyául jelöltetvén ki *). Több közérdekű tárgy, kivéve a Horvát István könyvtárát, melynek a nemzet részére megvétele az országgyűlésen pártoltatni határozatott, — e befejező közgyűlésen szőnyegre nem került.

BUDAPESTI HIRHARANG. Az ujévi köszöntéseket megváltó iv is, melyet a nyomor enyhítésére a budapesti jótékony nőegylet évenként kiadni szokott, megjelent már, s megütközve kelle látnunk, miszerint az aláírók száma ez évben rendkívül megesőkent, holott épen most van a szegényeknek hatályos segélyre legnagyobb szükségök. Valóban szomorú volna, ha a jótékonyág gyakorlását is csak divattól függőnek kellene tapasztalunk; a nyomor és inség a néhány napi hidegebb idő óta ismét tetemesül növekedett. — Mult év folytatában a pesti német szinpadon öszvesen hatvanál több új szinmű fordult meg; kívánjuk, hogy a jövő januárban e számnak legalább két harmadát mondhasuk el nemzeti színházunkról, hiszen nekünk ez is elég lesz. Nabucodonozor daljáték nálunk is szinpadra került valahára, miután a németek már rég megunták, s néhány hét múlva majd Ernani is folsántikál, miután a német szinházban rég kifárasztották. Jól van biz az, csak engedjünk annak mindenben elsőséget, mi pedig sántikáljunk szépen mögötte, aztán majd csakugyan nem lesz többé szinházunk szűk, és egy nagy bajnok orvosolva leend. — Budán nem rég néhány tolvaj egy nagy hordóban három mázsa heringet lopott, de azóta bizonyára annyi pénzt kényszerültek borra kiadni folytonos szomjúságuk miatt, hogy bűnökért már ez maga is jókora büntetés. — Egy lótolvaj levelet íratott egy ügyvédhez, melyben azon szándékát nyilvánítja, miszerint szeretne ismét falujába visszatérni, hová hihetőleg szíve vonzza őt, s azért kést az általa ellopott lovak árát az illető tulajdonosoknak megteríteni, ha azután a törvény bántás nélkül fogja őt hagyni. A sikert még nem tudjuk ugyan, de épen nem kételkedünk, hogy ezen igazságos kérelem minden nehézség nélkül teljesíttetni fog. — Néhány nap előtt a főiskola előtti téren egy urasági hintó föfordult egy nagy hórákás miatt, melyet a kocsis nem kerülhetett ki, erre a közel álló bérkocsisok egyike ezen nevezetes megjegyzést tevő: „Na, ha ez rajtnok esnék meg, holnap már kikürtölné valamelyik

*) No ez már igen szép ellenzéki győzelem a gyűlés 5dik napján, mikor már többnyire alig vannak a rrrk közöl néhányan jelen! És ugyan megváltattott ezen tárgy! Hiszen egy szó mégis emelkedett ellene! Ez aztán mely, közös és általános aggodalom! és bizony már az ilyennek szörnyű nyomatekának kell lenni! Már most csakugyan el van a veszély hártva. Boldog Isten! minek már ez? — S z e r k.

éhes újságíró! — Egy új lap támadt Pesten, mely előzetés nélkül s mindennap jelenik meg, az olvasó kedve szerint választ belőle cikkeket magának, s csak azt tartozik megfizetni, mely valóban izlése szerint van, e cikkeket mind élvezhetők, sületlen egy sines köztök, de borsos és paprikás annál több van. E lap a magyarutca egyik kis vendéglőjében jelenik meg, s különben étlapnak neveztetik, de azért nevezetes, mivel a tulajdonos így írja magát alá: „N. N. szerkesztő és kiadó.” Az is nevezetes, hogy ingyenpéldányt senkinek nem ad, és cserét sem akar elfogadni. — Az új év meghozta valamennyi hírlapjainkat, az ujjakkal együtt. Egynek közölköz rendkívül hosszú és tömött hasábjai vannak, mely körülmény egy kávéházban következő megjegyzésre szolgáltatott alkalmat: „Ejnye, minő hosszú tömött hasáb, bizony szinte megéhezik az ember! míg végig olvassa!” — A pesti czéhek ünneppélyesen elhatározzák, hogy zsidó inasokat nem fogadnak föl, s e határozatukat terjedelmes okokkal támogatják. Nem ártana, ha ezen okokat kidomátaná, hogy legalább tudhatná a világ, mikép lehet ily határozat mellett okokkal küzdeni. — Szeretik mondani, hogy a zsidók sokat esznek, s mi ezt sem erősíteni, sem tagadni nem akarjuk, hanem olly ténnyt mondunk el, melyből kiviláglik, hogy a zsidókat is meg szokták eszni. Néhány hét előtt történt ugyanis, hogy Budapest egyik kereskedőjét egy zsidó így szólította meg: „Uram, az x...i urodalom sok mindentélet ad most el, nyilvános árverés utján, melyből azonban a zsidók ki vannak rekesztve, hogy a vett tárgyakkal csupán keresztény kereskedők nyerészkedhessenek és uszorsádkodhassanak. En szeretném azon tárgyakat mind megvenni, de természetesen nem vehetek személyesen részt az árverésben, jőjön tehát velem uraságod, vegyen meg számomra mindent, s fizessen ki tizezer forintot előlegezésül, a többi pedig majd a megvásárolt tárgyak átvételekor teendő le.” A zsidó átadta a kereszténynek a tizezer forintot, irást vett róla s mindketten az árverésre utaztak, hol a keresztény csakugyan mindent megvett, a tizezer forintot lefizette és a szerződést aláírta. Azután visszajöttek Pestre, s itt a keresztény tüstint egy másik zsidóhoz sietett, mutatá neki a szerződés hiteles másolatát, s ötezer forintot kért tőle, a vett tárgyak árának utolsó részlete kifizetésére. Természetes, hogy a másik zsidó minden aggály nélkül teljesíté, elég biztosítékot látván a már kifizetett tizezer forintban. Most a keresztény haladék nélkül visszautazott az árverés színhelyére, a hátralevő ötezer forintot tüstint lefizette, a vett tárgyakat Budapestre szállíttatá, és itt épen olly gyorsan eladá. Néhány hét múlva ezen „ügyeskedés” után esdőt hirdetett a keresztény kereskedő, s a két zsidó maig is s'ráthatja pénzt, mert egy fillért sem kaphatnak a parányi esdő ömögéből. — A műkedvelők rövid idő múlva ismét föl fognak a nemzeti szinpadon lépni, és ezelra Shakspeare „Viola” című szinművét tanulják. — Rebesgetik, hogy Budán a farsangon át magyar színházi előadásokat szeretnének rendezni, azon egyszerű okból, mivel remélhetni, hogy akkor kevés ember fog színházba járni. — A tudakozó intézet jótállást ígér az általa ajánlott eselések lopásáért, de csak huszonöt forintig, s ezt könnyen teheti is, mert ugyan ki szokott most ily esekélyesekkel bibelödni? —

A KISDEDOVÓ INTÉZETEKET M. O. TERJ EGYESULET választmányához e napokban ismét három örvendetes értesítés érkezék, a baza törvényhatóságaihoz intézett folyamodásaink kedvező eredményeiről. Egyik t. trencsínvármegyei első alispán ur hivatalos levele, nyilvános tanúsága azon közreszvetének, melyet a tisztelt megye rendi egyesületünk irányában határozatilag kifejeztek. A nagybecsű levélnek ide vonatkozó tartalma ez: „Nemes Trencsínmegyei rendi a t. választmány által a kisdedovó egyesületnek pártolására és folségítésére folszólítva levén, ezen ezélszerű és közhasznú intézet előmozdításához való hozzájárulásukat egyhangulag elhatározzák, és annak folségítését szent feladatuk egyikének tartván, nemzeti pénztárukból egy részvény megvételére 100 p. forintot megajánlottak! a minthogy a tisztelt megye rendi az aláírott öszveget már át is küldötték. Másik örvendetes értesítés t. nyitrai megyei első alispán urnak hasonló tartalmu hivatalos levele az egyesületi választmányhoz, melybe a t. megye rendi közt magánulírás utján öszvegyűjtött 30 ft 26 kr. p. volt zárva, azon kijelentéssel, hogy ezen felül a tek. vármegye is szabad rendelkezése alattl pénztárából egy 100 pftos alapítványt ajánlott meg. Harmadik t. Gömörvármegye nov. 30án 1846, tartott közgyűlésének jegyzőkönyvi kivonata, mely így szól: „Meg levén győződve arról, hogy a kisdedovó intézetek mint megannyi előmozdító a vallásosság, erkölcsiség és nemzetiiség terjedésének, ezen jötekonny s az országos népnevelés tekintetében is olly nagy fontosságú ügy pártolására történt fölhívításunk következtében, részvétől átmelegült kebelrel, nemzeti pénztárukból fizetendő egy 100 pftos részvény-alapítvány megszerzését most akkorra ollyképen határozzuk el, hogy nemesi pénztárukba majdán bejövendő bevételekből illető pénztárukunk ezen summát az egyesület választmányának leendő kézbesítés végett Szentiványi Karoly tablabiránknak — miután magát erre nézve felajánlani önkint sziveskedett, azonnal fizesse ki, a kézbesített nyugtatvány annak idejében bevaratván. Kelt mint fent, jegyzé s kiadá aljegyző Nagy Pál. — Fogadják a tek. elapító megyek hazai közügy partoláscert választmányunk ünneppélyes halányilatkozatát, s legyenek biztosítva, hogy alapítványaik s minden más nemü segédmezeisek a kitűzött s a megyék által is javasolt cseleokra lesznek fordítandók. Választmányi határozatból közli Stuller Ferencz, egyesületi titkár.

A MAGYAR KÖZÉPPONTI VASUT pest-váczi vonalán 1846. december hó 28kán utazott 377 személy; 29en 438 sz.; 30kán 352 sz.; 31kén 338 sz.; 1847. január 1jén 258 sz.; 2kán 214 sz.; 3kán 380 sz. Tehát 1846. dec. 28kától 1847. évi jan. 3kraig bezárólag összesen utazott 2357 személy.

AUSZTRIA.

Lemberg, dec. 12. Utolsó levelemhez a jobbágyi viszonyok szabályozásáról, némellyeket még a robotra nézve, mellékelnem kell. A robottal tartozó eddigelő robotnapokon bizonyos óraszámig volt köteles az uraság részére dolgozni. Természetes, hogy e munka igen kevés kedvel végeztetett s mindjárt megszakadt, mihely a törvényes óraszám lefolyt. Valamennyi uraság panaszkodott e rozsz állapotról, mely még öreghittetett aztal, hogy a robotolók, mihelyt az urasági tiszti felügyelése alól megszabadulva látták magokat, közönségesen mit sem tettek. Azért az utolsó császári rendeletben van egy hely, mely e rozsz állapot megszüntetését czélozza. Meghatároztatik itt, hogy jövőre a robotkötelesség ne a törvényes óraszám, hanem mennyiség és minőségre nézve közelebről megalapítandó munkanap szerint végeztesse. Az utolsó iránt a községek az uradalmakkal, vagy azok valamely felhatalmazottjával egyezkedés utján szerződjenek. A községek magok köréből szinte választhatnak erre egy felhatalmazot at. Az ez uton létesülő szerződés, aztán írásba íratván a jobbágyi viszonyok szabályozásával felruházott kerületi biztos vizsgálata alá terjesztetik. Ennek csupán arra kell ügyelni, hogy ezen szerződés törvényes alakban szerkesztessék s a jobbágyok jogai általa semmi módon ne csorbíttassanak. A kerületi biztos jóváhagyása után e szerződés törvényes erőt nyer. Ha azonban hat hónap lefolyása alatt a földesuraság s községek közt eféle szerződés nem köttetnek, akkor egy kerületi biztos mint elnök, négy dologért, kik közül ke tö a földesuraság képviselője, kettő pedig robottal tartozó jobbágy, bizottmányt alakulva a robotmunka minőségét s mennyiségét meghatározandják. (Schles. Zg.)

KÜLFÖLD.

NAGYBRITANNIA. (M. Herald.) Az idegen kormányok gyakran nagy zavarba jöhetnek a miatt, hogy Anglia mostani kormányának sem belső ügyeire sem külső viszonyaira nézve elismert és hiteles közlönye nincs. Mig a parisi, madridi, bécsi, berlini, pétervári, lissaboni, haagi sat. cabineteket kisebb nagyobb mértékben hivatalos hírlapok képviselik, Russell lord kormányának semmi hivatalos lapja nincsen. Azonban a kormány egyes ágai vagy tagjai mégis bírnak saját közlönyökkel. Így képviseli Palmerston lordot a Chronicle, Grey gróftot pedig a Times és több más lap. Hasonlag a kereskedési hivatal elnökének a belügyek statusitoknoka és Irland allitoknokának különös kedvenc lapjaik vannak. De a jelen cabinet, mint ilyen, nincs képviselve a sajtóban, s innen van, hogy a bel és külföldön a jelen kormány elvei iránt nincsenek tisztában. Sok angol conservatív és ir radicalista olly véleményben van, hogy a cabinetnek átalán véve semmi elvei nincsenek; mások pedig, kik annak némi elymaradékot tulajdonítanak, azt állítják, hogy a ministerek majd minden tárgyat különféle összejutkozó állításai után itélve több mint valószínű. Csak a Times és Chronicle me'szó ellentéere kell emlékeznünk Oroszországnak a lengyel királyság körül való terveiről.

A dublini repealegylet dec. 24kei gyűlésében O'Connell János az ir földesurakat az angol sajtó azon vádja ellen védelmezte, hogy jobbágyaik gyámolításának kötelességét nem teljesítik, a jobbágyokat pedig azon vád ellen, hogy munkakerülők. A repeal társulatot azzal vádolják, monda tovább, hogy az inség elhárítására eddig semmi tervet nem javasolt. A társulat igen is javasolt már régóta egy tervet, az unio eltörlését. Utána az izgaló szólott s minden bajt az uniora rótt, ismételvén tanácsát, miszerint Dublinban nemzeti választmány gyűlése össze, mely küldöttséget küldne Londonba, a kormánytól 30 millió (£) ft stget kérti kölcsön, hogy az ir bajokot gyökeresen segíteni lehessen. Végül előadta, hogy a fiatal írek pártjáról ezentul hallani sem akar egy szót sem.

FRANCZIAORSZÁG. A kamarák f. jan. 11én fognak megnyitvatni, tehát 8 nappal előbb, mint az angol parlamenti gyűlés. Mindemellett azon politikai kérdéseknek, melyek mindkét országot főkép foglalják el, jelesen az új viszonyoknak, mely a Montpensierházasság következtében St. James és a Tuileriák cabinetei közt keletkezett, tárgyalása a választási viták alkalmával csaknem egy időben fog történni. A francia kamarák működése, kivált a követkamaráé, tudomás szerint több időnyelő formalitáshoz levén kötve, mint az angol parlamenté, ez mindamellett hogy illései egy héttel későbbben kezdődnek, hihetőleg előbb leend készen a választásfelirattal. Ellenben az Allg. Zg olly véleményben van, hogy a franczia kormány ez előbbi megnyitásból igen nagy hasznot fog meríteni, első szólhatván az entente cordiale megzavarásának okairól és az europai politika függőben levő kérdéseiről, s ezáltal a csatorna tulsó partján támadható vádakrak elejét vehetvén. Mihezképest Guizot unyok szándéka volna, mindjárt a megnyitás utáni napon a spanyol házasságokat illető diplomatikai levelezéseket előterjeszteni, s minthogy a pairkamara három-négy nap múlva a felirati vitákat elkezdeni szokta, elég korán fogna a szónokszekeken nyilatkozhatni és az angol parlament véleményére befolyhatni. E kérdések körül élénk szónoki versenyt várhatunk.

(J. d. Débats.) Azon hírek, hogy lengyel királyság rövid időn Oroszországba kebeleztetni fog, nagy hatása volt Angliában, Francia- és Németországban. Egy angol lap, melynek tudósításai, közvélemény szerint, hivatalos jelleműek, alapalannak nyilvánította azt, hozzátéve, hogy Oroszország a nyilvános jogot ennyire megsérteni nem meri, s ha tenné, iszonyu ellenhatásoknak tenné ki magát, és a civilizált hatalmasságokat felháborítaná maga ellen. Mi szivesen tudomásul vettük a M. Chronicle e ezafolatát és erőles ellemmondását az Oroszországnak tulajdonított terv ellen. Egy lap, mely orosz rokonszenyéről eléggé ismeretes (la Presse), egygyűségünket gonyolja, miszerint a Chronicle ez ellen-szólásnak olly nagy fontosságot tulajdonítánk, és azt mondja nekünk, hogy ha e bekebelezés de jure még nem is történt

meg, mégis de facto befejezett tény, tizenöt év óta; mely állítása után előszámlál minden sérelmet, miket Oroszország a lengyel királyság önállósága ellen elkövetett. E tények nem ismeretlenek előttünk, és jól tudjuk mi, hogy a szerencsétlen Lengyelország régóta csak pusztá nevet, csak árnyékát bírja azon önállóságnak, melyet neki a bécsi kötések biztosítani akartak. . . . Hogy Oroszország a lengyel királyságban és egyéb helyeken terveit véghez vihesse, szükséges, hogy Europa teljes zürzavarba jöjjön, a jog felett erő uralkodjék. Ha már nem lesznek szerződések, annál jobb, azt kívánja Oroszország. Mindenek felett azonban azt hozza magával érdeke, hogy Anglia és Franciaország ne közeledjenek egymáshoz. Azon nap, midőn Franciaország és Anglia közt ki nem egyenlíthető villongás támadna, öröme fakadna Oroszország, ohajtásainak tetőpontján állna, 's civilisatio és jog elvesztnék védfalaikat. Ha ránk az orosz szövetségből néz is valamely tartomány, mi soha sem felednők, hogy illy ajánlékokat illy hatalomtól csak hübnökség fejében szokás kapni. Már most világos az orosz szövetség barátjainak taktikája: Franciaországot orvosolhatlanul elszakítani Angliától, és egész Európát összerendíteni, ez czéljuk. És megfogható, miért ragaszkodunk mi az ideiglenes viszálykodás dacára is az angol szövetségben való hitünkhez. Angol szövetség vagy elszigeteltség! — más becsületes állás számunkra nincs.

SPANYOLORSZÁG. Madrid, dec. 17. Még folyvást a ministeri crisis van napirenden. Legújabb az a szárnyaló hír: Tegnap, titkos tanács után valamennyi minister benyújtotta leköszönését, de a királyné nem fogadta el és azt kívánja, hogy a cabinet a cortes megnyitásaig együtt maradjon, hiába esdekelt Isturiz a leköszönhetés engedelméért. Ma ismét titkos tanács tartatik. Ha a congressus elnökévé Bravo-Murillo választatik, Mon-Pidal-Armero ministeriumunk leend. — A királyné azt kívánja, hogy don Enrique infans, ki eddig a tengerészetenél mint fregátkapitány csak ezredesi rangban állott, egy rang-fokkal felebb emeltessék. A tengerügyminister ellenben azt nyilváníttotta, hogy az in-

fans „rendkívüli érdemeinél” fogva két foknyi előléptésre is méltó, 's az ellenadmiráliságot is megérdemli. A királyné aláírván a kinevezés rendeletét, azzal a minister az infanshoz sietett, ki őt azonban maga elé nem bocsátotta; csak miután a komornyik azt jelenté, hogy az ellenadmirálisági oklevelet hozza, volt szabad belépnie és a kinevezést térdhajtván átnyújtania.

Madridi dec. 20kai levelek szerint a ministeri crisisnek vége volt. Isturiz cabinetje a királyné kivánságához képest az ügyek élén megmaradt. A kortesválasztások eredménye dec. 17kéig ez volt. Megválasztottak: 1) Moderado 235, (u. m. a mult congressus többségéből 94, ugynevezett puritan vagyis Pachecoféle ellenzéki moderado 32, ujon választott és az utolsó congressusban jelen nem volt moderado 109.) 2) Progressista 74. 3) Absolutista 4. Összesen 313. — Albaceta megye Olozaga urat választotta képviselőjének, ki harmadéve, mivel a királynét mint minister egy rendelet aláírására erőnek erejével kényszeríteni akarta, 's előtte az ajtót is becsukta, száműzetett és jelenleg Franciaországban van. Mondják, hogy a parisi követet a kormány oda utasította, hogy Olozagának, ha a minap kibocsátott közböcsánat értelméhez képest Spanyolországba visszatérni akarja, utilevetet ne adjon, a hatóságok pedig, hogy, mihelyt a határt átlépnie, elfogassák.

ÉSZAKAMERIKA. Ujyork nov. 30. Az oregoni kérdés elintézésénél az északi és nyugoti statusok minden tekintetben vesztek és csak a déliek nyertek. Oregonnak azon része, mely Angliának átengedtetett, idővel két statust képez vala, melyek az északi statusokkal a rabszolgatartó déliek ellen lennének szavazandók; az új vámtarifa a délieknek kedvez, kiknek gyáraik nem levén azokat nem félthetik 's alacson tarifa mellett csak nyerhetnek; a mexikoi háboru pedig, ha az uniot California, Ujmexiko és Chihuahua tartományokkal toldja meg, új rabszolgatartó statusokat nyújt, 's a délieknek többséget, őket az északi és nyugotiak minden rabszolgaszabadiót buzgalma ellen biztosított. Az

északi és nyugotiak tehát ezen mezőn iparkodtak magokat megboszulni, mert erre más mező már nem volt. Az elnök az utolsó congressus végén egy billt küldött át, melyben a mexikovali béke megvásárlására két millió dollárt kért. A déliek el voltak ragadtatva ez indítvány feletti örömmükben, de a pennsylvaniai követ Wilmot ur, módosítványa, miszerint az unioba ezentul kebelezendő statusokban rabszolgát tartani szabad ne legyen, bombakint csapott le a nemzet egybegyült bölcsesége közé. A képviselőházban a bill e módosítványval ment át, ellenben a senatusban John Davis beszéde miatt *) szavazás alá sem kerülhetett. Ujra kívánni fogja-e az elnök e két milliót a legközelebb congressus megnyitásának alkalmával esztendői izenetében, kétes ugyan; de ha Mexikoval netán béke köttenék és a fönnevezett tartományok vissza nem adatnának, akkor e kérdés ismét előkerül, 's hogyan fognak majd a megvert, széthasontott és összevezett demokraták egyetérteni? Az elnök mindent elkövetend rendbehazásukra. Pennsylvania meg fogja nyerni a szén és vas vámjának kívánt felemelését. Darlas ur, az Egyesült statusok alelnöke, ki midőn a tarifa iránt a szavazatok egyenlő mennyiséggel voltak, szavazatával adott törvényes erőt az új tarifának, hazájában pedig, Pennsylvaniában haragot vont ezáltal magára, egy röpiratban mentegeti magát választói előtt, 's ezek elismerték ártatlanságát. Azonban többet Polk ur nem engedend el a tarifából, 's ez az északi és nyugotiak közt új elégtelenséget támasztand. Vegyük ehhez még az elnökjelölt kiküldésé megelőző ármányokat, világos, hogy a congressusnak igen viharos a jövődjéje.

*) T. i. a szonok addig beszélt, míg a congressus berekesztésére már meghatározott órapercz minden további tanácskozásnak véget vetett. — Szerk.

Gr. Dessewffy Emil vezérlete mellett szerkeszti Szenvy József.

(Szerkesztőség szállítás uralma Horváth-ház 540d. sz. a. 1. em.)

Hivatalos tudósítások.

(9) Birói árverés. (1, 3) (1077) Csődület. (3, 3)
Abony városában, bíróság lefoglalt 30 holdból álló nemesi föld-birtok, 1847dik évi martius 29kén tartandó árverés utján el fog adatni. — Költ M. Kátán december 20kán 1846. Batta József végrehajtó szolgabíró.

Kötelezvények iránti felszólítás. (1, 3)
44780. Pest város tanácsa Hévízy János helybeli lakos folyamodása következtében az ide . . . mellékelt jegyzékben foglalt 16 rendbeli elveszett kötelezvényeknek megsemmisítését országsszerte azzal kihirdetelni kérvén; hogy ha azoknak netalán jelenleges birtokosai m. 1846. évi november 1-5 napjától számítandó törvényes egy év, 's nap lefolyta alatt ahozi igazsáikat bebizonyítandók a mondott városi tanácsnál magokat jelenteni elmulasztának, azon kötelezvények megsemmisítettek tekintetvén, azonnal ki fognak a föld-könyvi kivonat jegyzékéből törölteni, emellevást ugyanez kelbelszerte kihirdeteltek. Kelt Szent András hó 17dikén 1846.

Table with columns: Betáblázás éve hava napja, Betáblázott tanuirt költének éve hava napja, Hitelező neve, frt, kr, V. czéd. frt, kr.

(1) Váltótörvényszéki idézés (3, 3)
Hasbach F. M. részére, kinek tartozkodási helye nem tudatik, az ellene Ausch W. által 50 p. ft 's járulékairejre indított váltókeresete tárgyában 1847dik évi januar 22kén reggeli 9 órája olly megjegyzés mellett tüzetik ki határidőit, miszerint: ha a fentebb kitétt határidőben sem személyesen, sem ügyviselője által meg nem jelenne, védelméül Ordódy József v. ügyvéd a 21dik §-a értelmében gondnoknak neveztetett. — Kelt Pesten a kir. c. b. vltzék 1846dik évi december 28kán tartott üléséből.

Advertisement for 'A „vastuskó” című házbani fűszer- és bor-kereskedés Pesten'. Includes text about products like 'Caviar', 'Sajtok', 'Straszburgi aszervagomba', 'Gyümölcs', 'Malaga borok', 'Pezsgőborok', 'Liquerek', 'Theák' and contact information for Hausner F. L.

(2) Hirdetmény. (2, 3)
Hegyaljai szőlők, legalább 3 uri lakó szobákból álló házzal együtt vételni szándékozotnak. Arra figyelmezők, efféle részletes ajánlatokat, az utolsó ár kijelöléssel együtt Petro Károly urhoz Lőcsére bérmentesen küldjenek.

(102) Mag-eladás. (3, 3)
Méltóságos vasonkői gróf Zichy Ödön ő méltósága kálozi uradalma részéről közhírre tétetik, hogy 100 mázsa esparzet és 50 mázsa pimpiella-mag találtak eladásra. Bővebb tudósítást vehetni bérmentes levelek utján alulírtál. — Kálozon dec. 27-én 1846. Durncisz Konrád tisztartó.

Table with columns: A' zálog-jegyek folyó számai, Az elzálogolt tárgyak nap-, hónapja és évi, A' felveendő maradványok pengő pénzben. frt, kr.

(1078) Moser Luiza mű-virág-gyára (3, 3)
Pesten, uri-utczai „Flóra” czimű boltban, Szupp-ezelőt Troll-féle 446. sz. a. házban a t. cz. uraságoknak, kereskedőknek és pipere árusoknak alázatos-sággal jelenti mikép e jelen időszakra a legújabb parisi és bécsi minták után készült virág fűzerek, virágcsomók, menyasszonyi koszorúk, különösen szép, természet után illattal készített mell- virágcsomók, gyász- és oltári (Primitz) virágok valamint asztali virágcsomókkal bő választékban ugy egyenkint, valamint tizenkettővel a legújtan yosb áron ellátva lévén; reményli miszerint t. cz. vevői az évek óta bizalmukkal jelenleg is becses meglátogatásukkal szerencsésítendik.

(5) Szeszgyár eladás. (2, 3)
Külán Károlynak sz. kir. Szeged városban levő szesz-gyára birói foglalás következtében 1847dik évi januar 30kán először 's ha ekkor igérő a becsőron felül nem találkoznand ugyan ez évi martius 6kán árvereltetni és a törvény értelmében a többet igérőnek eladatni fog. Kolb József tanácsnok és végrehajtó bíró.

(6) Óvás. (2, 3)
Miatán értesemre esett, hogy nevem alatt váltók vannak forgalomban, én pedig váltóilag senki irányában lekötelezve nem vagyok és soha sem is voltam: a kérdése váltókat ezennel hamisan koholtaknak nyilatkozatom, 's azok' megvétele nézve mindenkit óvólag figyelmeztetek. — Költ P. Teczhalon januar 1. 1847. Bene Károly.

(7) Havi szállás. (2, 2)
Két izléssel butorozott utczai, 's egy olcsószoba, hatvány-utczában 585. szám alatti ház 2-ik emeletében naponkint kiadandó. Ertesülhetni ugyanott. 59015 59016 59049 59291 59311

(4) Árverési hirdetmény. (2, 3)
A' pesti kir. főzálog-hivatala részéről ezennel közhírre tétetik, hogy az 1845. évi october havában

A lejáratú idő 1847-ik évi julius 9-ke.

Vertical text on the right edge of the page, including 'Ezen', 'DAS GL', 'Pol', 'sophián', 'kul elm', 'm a z o', 'föelvei', 'nék e f', 'nagyság', 'rendsze', 'köztök', 'melly e', 'olly sol', 'jával va', 'magóna', 'ladott', 'korland', 'lozó né', 'szereir', 'telenség', 'Uj', 'A fenne', 'tot azér', 'merteté', 'gyelmes', 'Tar', 'denkel', 'tikai ph', 'lódését', 'plusok'.